

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA CÁC LỰC LƯỢNG SƯ PHẠM TRONG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP MÔN HÓA HỌC CỦA HỌC SINH Ở CÁC TRƯỜNG THCS QUẬN HÀ ĐÔNG, TP. HÀ NỘI

NGUYỄN KHÁNH LOAN

Trường THCS La Khê, quận Hà Đông

Ngày nhận bài: 11/06/2021; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 24/06/2021; Ngày duyệt đăng: 05/07/2021

ABSTRACT

Learning Chemistry plays an important role in the overall learning outcomes of students. In order to improve the quality of Chemistry learning at school, it is necessary to promote the roles and responsibilities of forces in the management of students' Chemistry learning activities.

Key words: Role; manage; pedagogical force; learning activities; Chemistry

Hoạt động học tập (HĐHT) của người học giữ vai trò quan trọng, quyết định chất lượng học tập của cá nhân. Trong xu thế đổi mới giáo dục hiện nay, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học được coi là một trong những biện pháp quan trọng để nâng cao chất lượng giáo dục. Về vấn đề này, Nghị quyết Hội nghị lần thứ Tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI chỉ ra mục tiêu cụ thể “Đối với giáo dục phổ thông, tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh. Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, chú trọng giáo dục lý tưởng, truyền thống, đạo đức, lối sống, ngoại ngữ, tin học, năng lực và kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn” [1, tr.123].

Ở bậc học THCS, Hóa học là môn học có vai trò, vị trí quan trọng. Hóa học là một ngành khoa học thực nghiệm và lý thuyết, trên cơ sở thực nghiệm mà khái quát thành các học thuyết, định luật rồi vận dụng các nội dung kiến thức lý thuyết đó để giải thích các hiện tượng trong thực tiễn và thực nghiệm khoa học. Thông qua hiện tượng của thực nghiệm mà tìm ra những điều chưa phù hợp của lý thuyết đó và một quan điểm mới lại được đưa ra, cứ như vậy mà hóa học phát triển không ngừng. Vì vậy phương pháp nhận thức hóa học có nét đặc thù là kết hợp thực nghiệm khoa học và dùng chúng làm cơ sở khoa học, lý thuyết chủ đạo cho sự tiến đoán khoa học. Thực nghiệm khoa học được sử dụng để kiểm nghiệm, chứng minh tính đúng đắn của các giả thuyết khoa học được đưa ra. Chất lượng dạy học môn Hóa học ở bậc học THCS phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó HĐHT của học sinh đóng vai trò rất quan trọng, vì chỉ khi học sinh tích cực chủ động tiến hành các hoạt động nhận thức dưới sự tổ chức, điều khiển của giáo viên thì hoạt động dạy học mới hoàn thành mục đích, nhiệm vụ đề ra. Do vậy, quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh THCS có vai trò hết sức quan trọng trong việc nâng cao chất lượng dạy học môn Hóa học nói riêng, thực hiện mục tiêu giáo dục phổ thông nói chung.

Trong thời gian, qua trên địa bàn quận Hà Đông, Hà Nội việc quản lý HĐHT nói chung, quản lý HĐHT môn Hóa học ở các trường trung học cơ sở đã được coi trọng, đạt được những kết quả đáng khích lệ. Tuy nhiên, gần đây sự yêu thích môn Hóa học của các em còn khá thấp, đa số các em chỉ học theo yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông. Nhiều học sinh học môn Hóa học một cách máy móc, rập khuôn, chưa hiểu thấu đáo các kiến thức trọng tâm, yêu cầu cơ bản của bài học, chưa vận dụng được

những kiến thức đã học để giải thích các hiện tượng hóa học trong tự nhiên và cuộc sống hàng ngày. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên: do nhu cầu, hứng thú học tập của học sinh; do nội dung, phương pháp giảng dạy của giáo viên; do xu thế xã hội... Tuy nhiên, một trong những nguyên nhân then chốt chính là các trường THCS chưa có biện pháp hữu hiệu để quản lý tốt HĐHT của học sinh.

Quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh ở các trường THCS là những tác động có tổ chức, có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến HĐHT môn Hóa học của học sinh, nhằm giúp cho học sinh đạt kết quả cao nhất trong học tập theo mục tiêu, yêu cầu của môn học. Mục đích quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh ở các trường THCS là nhằm phát huy tối đa tiềm năng, trí tuệ, sự năng động, sáng tạo, tính “tích cực hoá” của chủ thể quản lý đối với HĐHT môn Hóa học của học sinh, với mục đích cuối cùng là không ngừng nâng cao chất lượng học tập môn Hóa học, góp phần thực hiện tốt mục tiêu quản lý và nhiệm vụ giáo dục - đào tạo của nhà trường. Chủ thể quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh ở các trường THCS là Hiệu trưởng, Ban Giám hiệu nhà trường, tổ chuyên môn, đội ngũ giáo viên Hóa học và chính mỗi học sinh. Trong các lực lượng quản lý HĐHT môn Hóa học ở trường THCS thì hiệu trưởng là chủ thể quản lý chính. Hiệu trưởng là người chịu trách nhiệm cao nhất trước cấp ủy, Ban Giám hiệu, chính quyền địa phương, ngành giáo dục, trước nhân dân,... về chất lượng giáo dục nói chung, chất lượng dạy và học môn học này nói riêng. Đối tượng quản lý là HĐHT môn Hóa học của học sinh ở các trường THCS, cụ thể là HĐHT của từng học sinh, tập thể học sinh và HĐHT của họ chịu sự tác động, điều khiển, quản lý của chủ thể quản lý nhà trường. Như vậy, học sinh và tập thể học sinh vừa là khách thể trong hệ thống quản lý (đối tượng chịu sự quản lý của chủ thể) vừa là chủ thể trong quá trình tổ chức tự quản lý HĐHT môn Hóa học của mình.

Để quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh ở các trường THCS đạt chất lượng, hiệu quả cao, các chủ thể quản lý cần tiến hành đồng bộ nhiều biện pháp; trong đó, phát huy vai trò, trách nhiệm của các lực lượng trong quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh là một biện pháp có ý nghĩa rất quan trọng.

Do tính chất đặc thù của HĐHT môn Hóa học, ngoài thời gian học tập chính khóa trên lớp, học sinh còn được tham gia nhiều hoạt động ngoại khóa để bổ trợ cho các nội dung học tập. Ngoài thời gian học tập tại trường, thời gian còn lại học sinh hoạt động theo kế hoạch của cá nhân thông qua tự quản lý và quản lý của

gia đình. Như vậy, HĐHT môn Hóa học của học sinh được diễn ra dưới nhiều hình thức, có sự phân tán, sự có mặt quan lý, kiểm tra, nhắc nhở của đội ngũ giáo viên cũng không thường xuyên. Trong điều kiện như vậy, phát huy vai trò của các chủ thể, các lực lượng: GVCN, giáo viên Hóa học, Ban cán sự lớp, cha, mẹ học sinh và chính mỗi học sinh trong quản lý HĐHT môn Hóa học tạo nên sự quản lý thống nhất xuyên suốt trong mọi thời gian địa điểm học tập của học sinh. Điều này có ý nghĩa rất quan trọng đến nâng cao chất lượng học tập môn Hóa học của học sinh. Nếu các lực lượng này không học tập môn Hóa học của học sinh. Nếu các lực lượng này không phát huy đầy đủ vai trò trách nhiệm trong việc quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh, buông lỏng hoạt động quản lý, hoặc quản lý hời hợt nông cạn thiếu hiệu quả, đây sẽ là nguyên nhân chính làm giảm sút chất lượng học tập của học sinh và ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả dạy học môn học này. Thông qua biện pháp này sẽ giúp cho CBQL, giáo viên, học sinh và các lực lượng giáo dục về hiểu rõ về tầm quan trọng của quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh; trên cơ sở đó nâng cao trách nhiệm trong quản lý và tự quản lý HĐHT môn học này.

Việc phối hợp giữa GVCN, giáo viên Hóa học, Ban cán sự lớp, cha mẹ học sinh theo dõi nề nếp, kết quả học tập môn Hóa học của học sinh là hết sức cần thiết; giúp nhà trường có đánh giá chính xác, khách quan về thực trạng học tập môn Hóa học của học sinh. Đồng thời giúp giáo viên Hóa học nắm bắt kịp thời đề uồn nắn các, sửa chữa. Nhà trường cần xây dựng quy định về theo dõi nề nếp, kết quả học tập môn Hóa học của học sinh, phân cấp nội dung phối hợp theo dõi từ Ban cán sự lớp đến Ban Giám hiệu nhà trường. Triển khai phối hợp giữa các lực lượng: GVCN, giáo viên Hóa học, Ban cán sự lớp, cha, mẹ học sinh và chính mỗi học sinh trong theo dõi nề nếp, kết quả học tập môn Hóa học của học sinh một cách chặt chẽ, thường xuyên, sâu sát. Thường xuyên nhắc nhở, động viên và có biện pháp giáo dục kịp thời học sinh, để nâng cao chất lượng, kết quả học tập của học sinh.

Để phát huy tốt vai trò, trách nhiệm của các lực lượng trong quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh, các chủ thể quản lý cần chú ý một số cách thức tổ chức thực hiện như sau:

Giáo viên chủ nhiệm, giáo viên Hóa học cần giữ vững mối liên hệ với gia đình học sinh thông qua các kênh liên lạc khác nhau như: email, điện thoại và các hình thức liên lạc điện tử đang được sử dụng phổ biến ở các nhà trường hiện nay. Thường xuyên thông báo về tình hình học tập, kết quả học tập môn Hóa học của học sinh để gia đình cùng phối hợp quản lý tốt HĐHT môn học này của học sinh.

Giáo viên chủ nhiệm phối hợp chặt chẽ với gia đình học sinh quản lý thời gian, nề nếp học tập, quản lý động cơ trách nhiệm học tập của học sinh. Giáo dục, động viên xây dựng ý thức trách nhiệm thái độ học tập tích cực tự giác, đảm bảo cho học sinh luôn có động cơ học tập tốt, ý thức vươn lên mạnh mẽ, luôn chấp hành đầy đủ yêu cầu về thời gian nề nếp học tập và tạo các điều kiện vật chất cần thiết về sinh hoạt đời sống và tài liệu phương tiện học tập để học sinh tự học đạt hiệu quả.

Ban cán sự lớp, vừa là học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập, vừa là lực lượng kiểm chức, tham gia quản lý nên Ban cán sự lớp thường xuyên gắn bó với HĐHT của học sinh trong mọi điều kiện hoàn cảnh. Mặt khác cùng là học sinh, cùng học tập sinh hoạt, có sự tương hợp về mặt tâm lý nên sự các tác động của Ban cán sự lớp rất thuận lợi, có tác dụng thiết thực trong việc tạo bầu không khí tâm lý tích cực trong tập thể học sinh và phong trào học tập tốt của lớp học. Do vậy, để phát huy vai trò của lực lượng này trong quản lý, tổ chức xây dựng kiện toàn đội ngũ Ban cán sự cần được nhà trường, GVCN quan tâm một cách thường xuyên. Cần chú trọng lựa chọn những học sinh năng nổ nhiệt tình trách nhiệm, có uy tín cao và các phẩm chất tâm lý phù hợp để đưa vào Ban cán sự lớp. Nhà trường, GVCN phải xây dựng quy định về chức năng nhiệm vụ của Ban cán sự lớp và phổ biến rộng rãi

cho học sinh. Bồi dưỡng cho Ban cán sự lớp các nội quy, quy chế của nhà trường; bồi dưỡng những kiến thức và kinh nghiệm quản lý... giúp Ban cán sự điều hành các hoạt động chung của lớp và quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh đạt kết quả. Ngoài ra, để phát huy vai trò của Ban cán sự lớp, nhà trường cần quan tâm động viên khích lệ họ bằng các hình thức vật chất, tinh thần thích hợp như: biểu dương, khen thưởng, cộng điểm học tập, rèn luyện cho Ban cán sự cho phù hợp.

Giáo viên bộ môn Hóa học kết hợp GVCN quản lý nề nếp, kết quả học tập môn Hóa học của học sinh, nếu thấy nề nếp học tập, chất lượng học tập môn học của học sinh có biểu hiện đi xuống, giáo viên bộ môn Hóa học kết hợp GVCN, Ban cán sự lớp và cha mẹ học sinh tìm hiểu rõ nguyên nhân; từ đó nhắc nhở, động viên và có biện pháp khắc phục kịp thời để nâng cao chất lượng, kết quả học tập của học sinh. Đối với việc theo dõi nề nếp tự học ở nhà của học sinh, giáo viên bộ môn Hóa học kết hợp với GVCN phải làm tốt hướng dẫn học sinh nề nếp tự học ở nhà. Thông qua thời khóa biểu, GVCN kết hợp với cha mẹ học sinh để quản lý tự học ở nhà của học sinh. Đồng thời, yêu cầu cha mẹ học sinh phối hợp với nhà trường, đảm bảo thông tin hai chiều trong theo dõi nề nếp học tập của học sinh; yêu cầu cha mẹ học sinh tạo mọi điều kiện thuận lợi về thời gian, điều kiện cơ sở vật chất cho việc tự học của học sinh. Trên cơ sở thời gian biểu lập kế hoạch tự học của học sinh, giáo viên môn Hóa học kết hợp với GVCN và Ban cán sự lớp tổ chức kiểm tra đột xuất nề nếp tự học của học sinh.

HĐHT môn Hóa học có vai trò quan trọng đối với kết quả học tập môn Hóa học của học sinh nói riêng, kết quả học tập của học sinh nói chung. Để nâng cao chất lượng học tập môn Hóa học ở nhà trường, cần làm tốt việc phát huy vai trò, trách nhiệm của các lực lượng trong quản lý HĐHT môn Hóa học của học sinh. Việc phối hợp với giáo viên môn Hóa học, GVCN, Ban cán sự lớp, cha mẹ học sinh trong tổ chức HĐHT môn Hóa học cho học sinh là hết sức cần thiết, giúp nhà trường, gia đình và từng học sinh có đánh giá chính xác, khách quan về thực trạng học tập của học sinh. Đồng thời giúp giáo viên môn Hóa học nắm bắt kịp thời những điểm còn hạn chế để uốn nắn, sửa chữa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Văn kiện Hội nghị lần thứ Tám Ban Chấp hành Trung ương khóa XI*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đặng Quốc Bảo (2011), *Quản lý nhà trường*, Nxb Giáo dục, Hà Nội
3. Đinh Thị Hồng Minh (2013), *Phát triển năng lực độc lập sáng tạo cho sinh viên Đại học Kỹ thuật thông qua dạy học Hóa học hữu cơ*, luận án chuyên ngành lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Hóa học, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

vì sự nghiệp phát triển
GIÁO DỤC